

Мушинська Надія Олександрівна
студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку,
ТНЕУ *Науковий керівник – д.е.н., професор Тулай О. І.*

ВЕКТОРИ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах боргова політика України спрямована передусім на оптимізацію процесів управління державною заборгованістю в контексті таких основних трендів [1]: 1) фінансування Державного бюджету України за допомогою широкого спектру боргових інструментів (у 2020 р. воно становитиме 83 027,5 млн гривень, з яких довгострокові інструменти складуть 51,9%, середньострокові – 33,3%, короткострокові – 14,8%; при цьому частка боргових інструментів з фіксованою ставкою очікується на рівні 93,4%, а з плаваючою – 6,6%); 2) на кінець 2020 р. частка державного зовнішнього боргу запланована на рівні 55,8%, а державного внутрішнього боргу – 44,2%; частка державного боргу, номінованого в національній валюті, планується на рівні 42%; середньозважений строк погашення боргу буде не менше як 8,3 року; 3) досягнення кредитного рейтингу України за зобов'язаннями в іноземній валюті за шкалою рейтингового агентства Standard and Poor's не нижче інвестиційної категорії "BBB", а також підвищення суверенного рейтингу України до щонайменше В+ у 2020 році і А- у 2024 році.

Тому, зважаючи на окреслені тенденції, зупинимося на характеристиці основних напрямів удосконалення боргової політики України, яка, на наш погляд, має бути спрямована на вирішення таких першочергових завдань:

– формування цілісної довгострокової стратегії внутрішніх та зовнішніх запозичень, що поєднуватиме вектори удосконалення нормативно-правового, організаційного й інституційного забезпечення боргової політики;

– забезпечення повноцінного функціонування новоствореного Боргового агентства України, яке безпосередньо здійснюватиме операційну діяльність по управлінню державним боргом;

– моніторинг усіх видів ризиків за видами боргових зобов'язань на основі комплексного використання коротко-, середньо- і довгострокових прогнозів та різноманітних інструментів страхування боргових ризиків;

– покращення структури державного боргу з метою зменшення валютного ризику, для чого слід розширювати перелік цінних паперів у національній валюті та диверсифікувати борговий портфель України у розрізі іноземних валют, зокрема шляхом розміщення на міжнародному ринку капіталів облігацій зовнішньої державної позики, номінованих у гривні;

– здійснення заходів щодо мінімізації бюджетного ризику передусім шляхом припинення практики капіталізації державних банків і державних підприємств за рахунок боргових інструментів;

– законодавче закріплення показника співвідношення боргу до ВВП на економічно обґрунтованому для України рівні у 40-50%, показника співвідношення гарантованого боргу до державного – на рівні не більше 10% (згідно зі світовою практикою) та встановлення обмеження на здійснення запозичень у іноземній валюті на рівні, не вищому 50-55% від загального обсягу зовнішнього боргу України;

– законодавче обмеження обсягу короткострокових запозичень з чітким акцентом на залучення довгострокових фінансових ресурсів;

– визначення пріоритетів у використанні позикових ресурсів, передусім на інвестиційні програми розвитку держави;

– стимулювання розвитку фінансового ринку насамперед у контексті: забезпечення функціонування ринку похідних фінансових інструментів, врегулювання діяльності фінансових посередників і посилення відповідальності за їхні дії; забезпечення розвитку недержавного пенсійного забезпечення і можливостей страхового ринку як потенційних джерел мобілізації довгострокових фінансових ресурсів; залучення заощаджень домогосподарств шляхом роздрібного продажу різноманітних боргових інструментів.

Першочерговими заходами у контексті залучення довгострокового капіталу і мінімізації ризиків зовнішнього фінансування мають стати [2]:

- стимулювання надходження до української економіки прямих іноземних інвестицій шляхом покращення загального бізнес-клімату та укладання прямих контрактів Уряду з інвесторами за проектами із

великою кількістю нових робочих місць і значними технологічними новаціями;

- поступове збільшення міжнародних резервів України й активізація валютних інтервенцій НБУ у періоди надлишкової пропозиції валюти, адже міжнародні резерви є своєрідним буфером для нейтралізації зовнішніх шоків.

У зазначеному контексті надзвичайно актуальним для України залишається збільшення довіри потенційних інвесторів та кредиторів (причому як зовнішніх, так і внутрішніх) до політики держави у сфері управління державним боргом. Адже боргова політика України на сучасному етапі її розвитку певною мірою обмежена лише сферою боргових відносин і не завжди синхронізує із загальною економічною стратегією держави. Тому сьогодні надзвичайно важливо забезпечити необхідні умови для тісної узгодженості загальнодержавної, бюджетної, монетарної та боргової політик в Україні, що у перспективі позитивно вплине на кон'юнктуру ринку її боргових зобов'язань.

Таким чином, боргова політика як основний елемент системи управління державним боргом вимагає невідкладних заходів щодо підвищення її ефективності для забезпечення економічної стабільності і боргової безпеки.

Література:

1. Програма управління державним боргом на 2020 рік : затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 33 від 30 січня 2020 р. URL :<https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%9C%D0%90%20%D1%83%D0%B4%D0%B1%202020%20%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf> (дата звернення 02.03.2020).

2. Лондар Л.П. Забезпечення боргової стійкості України щодо впливу зовнішніх шоків із використанням передового міжнародного досвіду. URL :<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/zabezpechennya-borgovoi-stiykosti-ukraini-schodo-vplivu-zovnishnikh-shokiv>(дата звернення 03.03.2020).

Наконечний Володимир Богданович

студент 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ

Науковий керівник – д.е.н., професор Кириленко О. П.